

DE CITEEUW

April 2018

PARK CITÉ De krant van Eindhoven-Tuinwijk

Zondag 22 april ERFGOEDDAG: "kiezen" Kiezen voor het leven: huwelijken in beeld

Elk jaar lanceert de Vlaamse overheid een thema voor de Erfgoeddag. Dit jaar is dat 'Kiezen'. Met de gemeenteraadsverkiezingen en volgend jaar de parlementsverkiezingen ligt dat voor de hand. Maar... de lokale organisatoren mogen dat thema een eigen invulling geven. 'Geen belangrijker keuze in het leven dan een partner', dachten de Stichting Erfgoed Eindhoven en de Vrienden van het Museum van de Mijnwerkerswoning. Ze pakken uit met een tentoonstelling van huwelijksfoto's.

Het werd een echt, helemaal Eindhovense bruiloft, toen Danielle Szostek en Georges Ramakers in 1961 hun huwelijk in de Sint-Barbarakerk lieten inzegen. Ze brachten familieleden en vrienden uit het Dorp en de Tuinwijk samen. Op de trappen van de kerk poseerden het paar met deze prachtige groep feestelingen.

Deze - letterlijk - levensbelangrijke vorm van 'kiezen' willen de Stichting Erfgoed Eindhoven en de Vrienden van het Museum van de Mijnwerkerswoning letterlijk onder ogen brengen. Zij plannen zondag op twee locaties tentoonstellingen rond huwelijksfoto's: in de polyvalente zaal van de basisschool De Griffel, het voormalige zwembad van de school, tegenover de Sint-Barbarakerk van de Tuinwijk en in de cafetaria van het woon- en zorgcentrum Heyvis aan de Rijksweg in Eindhoven-Dorp.

Zij brengen op beide plaatsen een uitgebreide reeks huwelijksfoto's van Eindhovense paren. 'Zo willen we niet alleen herinneringen oproepen over vele mensen die men gekend heeft of nog kent, maar ook om terugblikkend in de tijd, nog een beeld te krijgen over vroegere huwelijksbraden, bruidskleding van toen, de bruidsmisjes in de suite enz. om dan misschien vast te stellen dat niet alles veranderde, of beter werd of was', aldus Jan Kohlbacher.

Zondag 22 april 2018 van 10 u. tot 18 u. in de polyvalente zaal van DE GRIFFEL (ingang tegenover de Sint-Barbarakerk) en in de cafetaria van het WZC HEYVIS.

We maken in ons dagelijkse leven even belangrijke of zelfs belangrijker keuzes, dan deze voor het politieke wereldje, vertelt Jan Kohlbacher over de toch wel originele invulling van het thema 'Kiezen'. 'Zeker toen wij bij het huwelijk voor een levenspartner kozen. We kiezen of kozen dan niet alleen voor een levensstaat, maar ook voor een iemand waarmee wij ons verder leven en zelfs een levenswijze vastlegden.'

Bezoek volgende zondag de kerktoeren: 26,7 km ver kijken vanaf de mijnkathedraal

De kerktoeren van onze mijnkathedraal is maar zelden voor het publiek toegankelijk, maar de beklimming is een onvergetelijke belevenis. Na zowat 300 trappen wordt je getrokken op een spectaculair en weids panorama dat bijna 30 km ver reikt, en met op de voorgrond aan de ene kant het nationaal park Hoge Kempen en aan de andere kant de verrassend groene Cité met het gebogen stratenpatroon.

Bij de renovatie van de kerktoeren, enkele jaren geleden, bleek dat die één meter hoger is dan werd aangenomen. De toren is niet 53, maar wel 54 meter hoog. Als je vanop de toren van onze mijnkathedraal om je heen kijkt, dan reikt de horizon in vogelvlucht op 26,7 km.

grens, in vogelvlucht is dat meer dan 34 km. En voorbij Maastricht torent de hoogste 'berg' van Nederland, de Sint-Pietersberg. Langs de 'boskant' verhindert de steilrand van het Kempens plateau dat we tot Kortessum, Zolder en Eksel kunnen kijken, hemelsbreed op ca. 26,7 km, maar je wordt wel getrokken op een uniek landschap van vergroende mijnterrils en het Nationaal Park.

Je bent zondag welkom voor een bezoek.

Bezoek toren Sint-Barbarakerk: zondag 22 april, 14 tot 17.30 uur, gratis toegang. Ingang aan de torenkant. Kinderen tot en met 15 jaar alleen onder begeleiding van ouders of volwassene.

Afscheid van jeugdhuis OKE

Meer dan 60 jaar werking staat op haar curriculum vitae. Opgestart in de late jaren vijftig, eerst als speeltuin en speelpleinwerking. In de jaren zestig werd een jeugdhuis uit de grond gestampt. Straks moet het gebouw aan het Europaplein wijken voor de bouw van een school voor volwassenenonderwijs. Enkele oud-leden willen dit niet zo maar aan zich laten voorbijgaan en organiseren op **22 en 23 september 2018** een **afscheidswEEKEND**.

Noteer deze data al in je agenda. De initiatiefnemers zijn ook nog op zoek naar oude foto's en beeldmateriaal. Uit deze stukken wordt een selectie gemaakt en tentoongesteld tijdens dit weekend. Heb je thuis nog foto- en/of filmmateriaal, je mag het altijd binnenbrengen in het archief van het museum van de mijnwerkerswoning. We scannen de foto's of digitaliseren de film en bezorgen je ze terug.

- **Contactpersoon:**
Mieke Dus 0498/11.14.84

Tuinwijk2020 steekt haar licht op in Kreta

Het dossier voor een eventuele erkenning van het Nationaal Park Hoge Kempen en de aangrenzende Tuinwijken als werelderfgoed is binnengebracht op het hoofdkantoor van UNESCO in Parijs. Midden 2019 weten we of bijna één derde van Maasmechelen UNESCO-werelderfgoed zal worden. Tuinwijk2020 kan niet wachten en probeert zich nu al te verdiepen in deze toekomst. Daarom reist een delegatie van zeven bestuursleden in mei naar Kreta, waar twee natuurparken erkend zijn door de UNESCO als werelderfgoed.

Geoparken worden ze genoemd, en Tuinwijk2020 is niet alleen geïnteresseerd in de dossiervorming, maar ook hoe de lokale bevolking in dit proces betrokken wordt. Items als ecotoerisme, natuurbehoud en een evenwichtig handhavingbeleid staan op het programma. In een latere editie brengen we jullie kort verslag uit van onze bezoeken aan de geoparken Sitia en Psiloritis.

Overhandiging cheque Delhaize

Cheque van AD Delhaize Eisdien voor Tuinwijk2020

Sinds de oprichting van Tuinwijk2020 in 2010 (toen Tuinwijk100) kunnen we als vereniging rekenen op een honderdtal trouwe sponsors, van wie sommige iets extra's doen. Zo werken we intensief samen met Marco en Nadia Somers van AD Delhaize Eisdien en zetten we samen al driemaal 1500 flessen rode en 1500 flessen witte wijn in de markt die we promoten als ParkCitéwijn. Daarom overhandigden Marco en Nadia een cheque van 3000

euro aan het bestuur van Tuinwijk2020, en BNP Paribas Fortis deed er 500 euro bovenop. Tuinwijk2020 dankt Marco, Nadia en de bank. Later dit jaar wordt wellicht een nieuwe rode en witte ParkCitéwijn gelanceerd. Tuinwijk2020 wil binnenkort uitpakken met enkele nieuwe evenementen, maar het gratis zomerfestival Parkies in het Koninginnepark blijft een vaste waarde op de woensdagavonden vanaf 4 juli. Om te noteren.

Op zoek naar een gastgezin

EVS? Nooit van gehoord? EVS staat voor European Voluntary Service en biedt jongeren tussen 18 en 30 jaar de kans om vrijwilligerswerk in het buitenland te doen. En dat kan in alle mogelijke sectoren: jeugd- of buurtwerk, dierenasielcentra, woonzorg- of culturele centra, sportclubs, ...

Thebe (jeugdhuis OKE) en Tuinwijk2020 willen een jongere uit een willekeurig Europees land uitnodigen om mee te draaien in hun werking en dit gedurende 3 tot 12 maanden. Daarom zijn ze op zoek naar een gastgezin in de Tuinwijk, dat deze jongere wil opvangen. Hier staat een kleine vergoeding tegenover. Maar deze vergoeding weegt niet op tegen de warme contacten en een blijvende vriendschap, die je hebt met deze jongeren.

- **Heb je interesse, contacteer Mieke Dus via 0498/11.14.84. Als kandidaat gastgezin krijg je de nodige ondersteuning vanuit Thebe.**

Verdwenen zichten in de Cité De voorlaatste en de laatste...

Onze Cité werd niet in één keer gebouwd. Daar gingen een paar decennia overheen. De 'eerste Cité' en dus de oudste ligt in de driehoek gevormd door de Koninginnelaan, de Casinostraat en de Kastanjelaan. 25 tweewoonsten en vier ingenieursvilla's vormden het areaal dat vanaf 1911 bebouwd werd. Met in juni 1911 als allereerste bewoners de families Jacquet en Mainil in de tweewoonst aan de Casinostraat nr. 6 en 8.

Deze eerste bewoonde driehoek in het zandige heidelandschap werd door twee rechtlijnige straten – de Kastanjelaan en de Koninginnelaan – begrensd. De woningen binnen deze aflijning vormden een patroon van gebogen straten. Dit vond zijn oorsprong bij de ontwerpers van het Britse Garden Citymodel. Dit gebogen stratenpatroon moest de bezoeker de illusie van een oneindig lange straat geven: als men de straat ingaat, moet men nieuwsgierig blijven, een verwachting blijven koesteren. Men mag het einde van de straat niet onmiddellijk zien.

De keuze voor dit Britse wijkmodel werd in de hand gewerkt door de woonvereisten, die het Limburgse provinciebestuur stelde aan de mijnmaatschappijen. Zo kon worden beantwoord aan de toen actuele beweging voor gezonde arbeiderswoningen. Alles werd voorgeschreven: de ligging ten opzichte van de mijn, de minimale breedte van de straten, de variatie in de architectuur,

de ruime tuinen, de groenaanplantingen enzovoorts.

Avenue

De Britten zagen in hun ontwerpen alle straten als "avenues", lanen. Dat geldt zelfs voor de inrichting van de smalle straten in de oorspronkelijke kern van de eerste Cité.

Om deze straten toch het optisch uitzicht van een laan te geven koos men voor een eigen oplossing: de bomen die de lanen moest afzomen werden dan maar aan de binnenkant van de beukenhagen geplant. In de oudste kern waren dat hoogstamperelaars. Zo konden de bewoners van het pand ook nog van een letterlijk vruchtgebruik genieten. En wanneer deze fruitbomen in het voorjaar in het loof stonden en men de smalle straten inkeek, had men het optische effect van een laan voor ogen.

Foto: archief Stichting Erfgoed Eisdien

Een stukje (Cité)groen

Wie in onze tuinwijk komt, kan er niet naast kijken... Er zijn hoe langer hoe minder hagen. Nochtans waren deze hagen vroeger even onlosmakelijk met onze cité verbonden als de steenkoolput zelf!

Een haagsoort die veelvuldig werd aangeplant – ondanks de vele platte banden na het snoeien – was de éénstijlige meidoorn. Hard hout, messcherpe doornen, dicht bebladerd en taai als de duivel, want tegen ontelbare snoei-beurten gehard, was ze erg geliefd bij de boeren als voorganger van de prikdraad. Als windstopper wist zelfs het vee de meidoorn te appreciëren. Talloze vogels en insecten vonden erin een warm nest. In onze tuinwijk waren alle percelen door hagen gescheiden. Op bevel van de "charbonnage" moest elk huisgezin de haag 2x per jaar snoeien. De snoeischaars

werden ter beschikking gesteld door de mijn en wie zich niet aan de verplichting hield werd gestraft: de Regie snoeide de haag maar de kosten werden doorgerekend aan de bewoner zodat er op zijn volgend "quizaïnebriefje" een lager bedrag verscheen. Hoewel zowat iedereen de ecologische, landschappelijke en cultuur-historische waarde ervan erkent, blijven de meidoorn en andere hagen in onze cité verdwijnen. Nog even geduld... ruik dan eens aan de uitbundig bloeiende en geurende meidoornbloemen en je wordt op slag een fan!

Foto: Ulli Kohlbacher

Nog twee perelaars

Van deze laanbomen overleefden er twee: langs de Kapelstraat in de tuin van de woning nr.8 van Frans Dreesen, en in het begin van de Voedingsstraat, aan de Koninginnelaan. Het exemplaar in de tuin van Frans Dreesen lijkt nu echt aan zijn laatste dagen toe. De perelaar in de Voedingsstraat draagt nog peren.

Het experiment om van een smalle straat een laan te maken werd na de Eerste Wereldoorlog nog eens overgedaan in de Bremstraat. De bouw van de woningen startte vanaf de Guillaume Lambertlaan in 1923. De bouw van de andere woningen in deze straat, tussen de Natiënlaan en de Louis Mercierlaan, volgde twee jaar later.

Daar geen fruitbomen meer, maar afwisselend esdoorns en berken. Helaas, geen goede keuze want eenmaal volgroeid, zetten deze bomen de woningen letterlijk in de schaduw en dropten in de herfst de dakgoten vol loof. Toen vanaf 1969 de woningen verkocht werden, lieten talrijke eigenaars die bomen in hun voortuin dan ook kappen.

Een poging van het gemeentebestuur om het laankarakter van de Bremstraat te herstellen, bleek achteraf ook niet de gelukkigste ingreep. Op de plaatsen waar de bomen uit de voortuin verdwenen, werden op de smalle stoep platanen geplant. Het karakter van de laan was weer voorhanden. Maar de stoepen waren niet meer begaanbaar.

bron: Archief van de Stichting Erfgoed Eisdien

De 'nieuwe Cité' is 80 jaar oud

In de volksmond is de 'nieuwe Cité' het deel van de Tuinwijk tussen de Zetellaan, de Paul Nicoulaan en de Koninginnelaan. Hoewel nieuw... Tijdens deze weken is het al tachtig jaar geleden dat de kolenmijn Limburg-Maas een nieuwe reeks van 120 woningen ter beschikking kon stellen van haar werknemers. Zestig tweewoonsten, waarvan er tien voorzien waren voor leden van het kaderpersoneel, ontvingen hun eerste bewoners. De familie van ingenieur Jean Bronchart

betrok als allereerste op 20 december 1937 in de Paul Nicoulaan de woning op het nr. 38. Het gezin van Leon Frensen volgde als tweede op 28 april 1938 op de Lijsterbessenlaan op nr.7, en op 12 mei 1938 volgden de gezinnen Gendera op nr.8, en Emonds op nr.10 in dezelfde straat.

Zo werd de derde uitbreiding van het huisvestingsvermogen van de Eisdien mijn een feit.